herpy

WARANY

Roughneck Monitor

Varanus rudicollis

Varanus rudicollis to ciemny, długoszyi waran z lasów i bagien Azji Południowo-Wschodniej, którego wyróżniają silnie kilowate łuski na karku. Wspina się równie chętnie, jak chodzi po ziemi, i wymaga dużego, ciepłego i bardzo wilgotnego terrarium. Informacji o hodowli tego gatunku jest niewiele i są skąpe, dlatego nadaje się on tylko dla doświadczonego hodowcy, który jest gotów radzić sobie na własną rękę.

Rodzina: Varanidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**90-130 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**15-20 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny i naziemny**
Środowisko	**Las deszczowy i mokradła**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**210 × 90 × 180 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**28-32 °C**
Miejsce wygrzewania	**35-60 °C**
Temperatura w nocy	**21-29 °C**
Wilgotność	**80-95%**
Woda	**Część wodna**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Owady, kręgowce i dżdżownice i ślimaki**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**4-23 jaj**
Inkubacja	**163-234 dni** przy 24-30 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Brak danych (DD)**

O gatunku

Varanus rudicollis to średniej wielkości waran o ciemnoszarym ciele, z żółtawymi poprzecznymi pasami na grzbiecie i żółtawym marmurkowaniem na szyi i kończynach. Młode osobniki są wyraźniej ubarwione niż dorosłe. Szyja jest stosunkowo długa, pysk długi, spiczasty i wygięty, a nad okiem biegnie wyraźny grzebień. Duże, kilowate łuski na karku nadają szyi szorstką powierzchnię. Nozdrze leży w połowie odległości między końcem pyska a okiem, a nie przy samym końcu pyska jak u *V. salvator*, który zamieszkuje te same tereny.

Długość ciała (SVL) wynosi do 51 cm, a długość całkowita około 90-130 cm; duże osobniki na wolności mogą osiągać blisko 150 cm. Ogon może być do 1,6 raza dłuższy niż długość ciała. Masa ciała nie została udokumentowana.

Gatunek opisano w 1845 roku, ale miejsce typowe (Filipiny) było błędne. *V. rudicollis* rzadko obserwuje się na wolności i jest słabo zbadany, a na Czerwonej liście IUCN figuruje jako gatunek o niedostatecznie znanym statusie (DD). Wraz m.in. z *V. dumerilii* należy do podrodzaju *Empagusia* i oba gatunki często wymienia się razem.

O hodowli właśnie tego gatunku dostępnych jest tylko kilka krótkich informacji. Podane wartości opierają się na nich oraz na danych przyrodniczych z dzikich populacji, a tam, gdzie coś zapożyczono od pokrewnych waranów leśnych, zaznaczono to w tekście. Traktuj ten poradnik jako punkt wyjścia, a nie gotową odpowiedź.

Dla tego, kto rozważa ten gatunek: *V. rudicollis* osiąga około metra długości, żyje prawdopodobnie co najmniej 15 lat i potrzebuje osobnego pomieszczenia lub dużego terrarium własnej roboty, wilgotnego i ciepłego przez cały rok. Karmienie to stały obowiązek kilka razy w tygodniu, a miejsce i rachunki za prąd to ciągły wydatek. To nie jest zwierzę do brania na ręce, tylko do obserwowania.

Występowanie i środowisko

Varanus rudicollis występuje w południowej Mjanmie, południowej Tajlandii, Malezji (zarówno na półwyspie, m.in. w Johor i na wyspie Penang, jak i na Borneo) oraz Indonezji (Sumatra, Bangka, wyspy Riau i Borneo). Podawanie Filipin jako ojczyzny gatunku wynika z błędu i nie jest uwzględniane. Brak stwierdzeń z Singapuru.

Gatunek obserwuje się rzadko, a stwierdzenia są rozproszone. Większość pochodzi z Malezji i Indonezji, mniej z Tajlandii, a bardzo niewiele z Mjanmy.

> **Naturalny zasięg:** Mjanma (Birma), Tajlandia, Malezja i Indonezja.

ŚRODOWISKO

Varanus rudicollis żyje na nizinnych bagnach, w wąwozach z ciekami na terenach pagórkowatych, w niższych lasach górskich do wysokości około 1.200 metrów oraz w lasach namorzynowych. Spotyka się go na dnie lasu, przy strumieniach, na zwalonych pniach i wysoko na pniach drzew, a schronienia szuka w dziuplastych drzewach. Gatunek jest aktywny w dzień. Obserwowano osobniki wygrzewające się na martwym pniu, odpoczywające pionowo na pniu około 6 m nad ziemią i szukające zdobyczy na ziemi.

Gatunek dobrze pływa. W lesie bagiennym na Borneo widziano młode osobniki pływające wzdłuż brzegów rzek w środku dnia, często pojedynczo, ale czasem po dwa-trzy w odległości kilku metrów od siebie; chowały się w gęstej roślinności przybrzeżnej.

Dieta jest słabo poznana, ale wydaje się, że tam, gdzie jest wiele krabów, stanowią one jej część. Klimat jest ciepły i wilgotny przez cały rok, a las i cieki zapewniają zarówno cień, jak i nasłonecznione miejsca. Właśnie to połączenie miejsc do wspinaczki, wody, kryjówek w zagłębieniach i ciepłych punktów terrarium powinno odtwarzać.

Hodowla

TERRARIUM

Dorosły osobnik potrzebuje dużego, wysokiego terrarium o wymiarach co najmniej 210 cm długości, 90 cm szerokości i 180 cm wysokości. Im większe, tym lepiej, a najlepiej całe pomieszczenie lub woliera własnej roboty. *Varanus rudicollis* prowadzi częściowo nadrzewny tryb życia: wcześnie rano przebywa wysoko, przez większą część dnia żeruje na ziemi, a gdy robi się ciemno, znów wspina się w górę. Dlatego potrzebne są gałęzie na różnych wysokościach, najlepiej także ściany, po których może się wspinać, oraz kryjówki zarówno wysoko, jak i przy ziemi, np. rury korkowe, duże budki lęgowe dla ptaków i wydrążone pnie. Kryjówki umieszczone wysoko są chętnie używane.

Podłoże powinno być głębokie i dobrze trzymać wilgoć. Dobrze sprawdza się mieszanka ziemi lub włókna kokosowego z piaskiem w proporcji 70/30 z warstwą liści na wierzchu, najlepiej jako podłoże bioaktywne, w którym drobne bezkręgowce rozkładają odchody i resztki pokarmu. Zapewnij co najmniej 15-20 cm, aby zwierzę mogło kopać. Konieczny jest duży pojemnik z wodą do kąpieli, który trzeba codziennie wymieniać, ponieważ zwierzę często oddaje do niego odchody.

Drzwi i zamknięcia muszą wytrzymać napór silnego zwierzęcia, które pcha i się wspina. Wszystkie źródła ciepła muszą być osłonięte siatką lub koszami, aby zwierzę nie mogło się poparzyć. Młode mogą zaczynać w mniejszym terrarium, w którym łatwo znajdują pokarm i czują się bezpiecznie, ale szybko rosną i wcześnie muszą trafić do terrarium docelowego, dlatego warto zaplanować duże terrarium od samego początku.

Czytaj więcej: Budowa terrarium i podłoże bioaktywne

TEMPERATURA

W dzień temperatura tła powinna wynosić 28-32 °C, około 30 °C poza miejscem do wygrzewania. Miejsce do wygrzewania powinno mieć 35-60 °C, mierzone jako temperatura powierzchni termometrem na podczerwień. Właściwej temperatury miejsca do wygrzewania nie zmierzono dla tego gatunku, więc zacznij od dolnej granicy i podnoś ją tylko stopniowo, obserwując, jak zwierzę korzysta z tego miejsca. Zapewnij duży gradient od gorącego miejsca do wygrzewania po chłodniejsze, wilgotne zakątki, aby zwierzę mogło samo wybierać.

W nocy temperatura powinna wynosić 21-29 °C. Pozwól jej spaść o kilka stopni, ale nie poniżej 21 °C. Ogrzewanie steruje się termostatem, a żarówki grzewcze i promienniki muszą być za siatką lub w koszach. Obserwuj zwierzę: jeśli stale leży pod źródłem ciepła, jest mu za zimno, a jeśli ziewa i chowa się w wilgotnych kryjówkach, jest mu za gorąco. Większość problemów z tym gatunkiem wynika z niewłaściwej temperatury lub wilgotności.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność ma kluczowe znaczenie dla zdrowia gatunku. Wilgotność powietrza powinna wynosić co najmniej 80 %. Utrzymuj ją dzięki głębokiemu, wilgotnemu podłożu, dużemu pojemnikowi z wodą, gęstym nasadzeniom i codziennemu zraszaniu lub zraszaczowi, ale jednocześnie zadbaj o wentylację, aby powietrze nie stało, a podłoże nie kwaśniało.

Linienie pokazuje, czy wilgotność jest właściwa. Zwierzę linieje fragmentami i przy odpowiedniej wilgotności rzadko sprawia to problemy. Jeśli na palcach i ogonie zostają resztki wylinki, powietrze jest zbyt suche.

WODA I JAKOŚĆ WODY

Varanus rudicollis żyje przy strumieniach, na bagnach i w lasach namorzynowych i dobrze pływa, dlatego potrzebuje dużego pojemnika z wodą, w którym może się całkowicie zanurzyć. Wodę wymienia się codziennie, ponieważ zwierzę często oddaje do niej odchody. Pojemnik powinien być łatwy do czyszczenia, a woda powinna mieć mniej więcej temperaturę terrarium, aby nie wychładzała zwierzęcia. Rampa lub pochyły kamień ułatwiają wchodzenie i wychodzenie.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek potrzebuje UVB i miejsca do wygrzewania. Dobrze sprawdza się oświetlenie UV przez 10 godzin dziennie razem z żarówkami grzewczymi. Strefa Fergusona 2 to rozsądny punkt wyjścia dla wygrzewającego się warana leśnego (zapożyczone od gatunków pokrewnych, nie zmierzone dla *V. rudicollis*), a do tego potrzebny jest cień i gałęzie, aby zwierzę samo mogło wybrać, ile światła chce otrzymywać.

Utrzymuj długość dnia na poziomie 10-12 godzin przez cały rok, sterowaną włącznikiem czasowym. Wymieniaj świetlówki UVB zgodnie z zaleceniami producenta, nawet jeśli nadal świecą, ponieważ promieniowanie UV z czasem słabnie.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Co *Varanus rudicollis* je na wolności, jest słabo poznane. Odnotowany pokarm to owady i inne bezkręgowce oraz płazy, a tam, gdzie jest wiele krabów, wydaje się, że również one wchodzą w skład diety. W niewoli przyjmuje dżdżownice, owady, jaja, jaszczurki, ptaki, myszy i ryby. Kraby bierze tylko wtedy, gdy są na tyle małe, że może je połknąć w całości.

Podstawą diety powinny być owady (świerszcze, szarańcza, karaczany) i dżdżownice. W miarę wzrostu zwierzęcia dietę uzupełnia się całymi ofiarami, takimi jak pisklęta przepiórek, myszy i oseski szczurów, a dla urozmaicenia jajami i małymi rybami. Unikaj owłosionych szczurów, ponieważ ich sierść jest szorstka i trudna do strawienia. Gryzonie nie mogą stać się głównym pokarmem, ponieważ prowadzi to do otyłości i stłuszczenia wątroby. Dostosuj ilość tak, aby zwierzę pozostało szczupłe.

Młode karmi się sześć dni w tygodniu, z czego cztery razy owadami. Dorosłe karmi się 3-4 dni w tygodniu, z czego 2-3 razy owadami. Owady powinny być dobrze odżywione lub oprószone wapniem i witaminami. Ile D3 potrzebuje ten gatunek, nie zostało udokumentowane, więc postępuj zgodnie z ogólną praktyką hodowli waranów. Zawsze musi być dostępna świeża woda do picia.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Bezpieczeństwo: *Varanus rudicollis* ma ostre jak igły pazury, silne szczęki i ogon, którym potrafi uderzyć. Jak silne są ugryzienie i uderzenie ogonem właśnie u tego gatunku, nie opisano, ale dorosłe zwierzę o długości około metra może zadać głębokie rany. Zwierzęta dają się obsługiwać, gdy przyzwyczają się do otoczenia, i większość rzadko gryzie, za to głośno

syczy. Nie jest to żadna gwarancja, a pazury sprawiają, że branie na ręce jest nieprzyjemne. Nigdy nie chwytaj za ogon.

Oswajaj powoli. Otwieraj terrarium spokojnie i pozwól zwierzęciu przyzwyczaić się do twojej ręki. Ograniczaj branie na ręce do krótkich chwil i podtrzymuj całe ciało podczas podnoszenia. Przy karmieniu używaj długiej pęsety, aby zwierzę nie kojarzyło ręki z jedzeniem. Świeżo sprowadzone zwierzęta potrzebują spokoju i stabilnych warunków przez kilka tygodni.

Dokładnie myj ręce mydłem po dotknięciu zwierzęcia, terrarium lub pokarmu. Gady często są nosicielami salmonelli, dlatego dzieci i osoby z osłabioną odpornością nie powinny dotykać zwierzęcia ani jego rzeczy.

Trzymaj ten gatunek pojedynczo. Nie udokumentowano, czy osobniki tolerują się poza okresem godowym, a jeśli para ma być trzymana razem, wymaga to dużej przestrzeni, wielu kryjówek i możliwości szybkiego rozdzielenia zwierząt.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Różnice płciowe, sposób ustalania płci oraz wiek i wielkość w chwili osiągnięcia dojrzałości płciowej nie zostały udokumentowane dla *Varanus rudicollis*. U pokrewnych waranów płeć ustala się przez sondowanie kieszonek hemipenisów albo za pomocą USG i prześwietlenia u weterynarza, a dojrzałość płciową zwierzęta osiągają dopiero po kilku latach. Nie zostało to sprawdzone u tego gatunku i należy to traktować z zastrzeżeniem.

GODY I KOPULACJA

Varanus rudicollis był kilkakrotnie rozmnażany w niewoli, głównie w ogrodach zoologicznych, ale informacje o sezonie rozrodczym, okresie spoczynku i łączeniu zwierząt są skąpe. Łącz zwierzęta tylko w dużym terrarium z wieloma kryjówkami, obserwuj je i bądź gotów szybko je rozdzielić.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Varanus rudicollis składa jaja, ale wielkość zniesienia i liczba zniesień w roku nie zostały udokumentowane. Wartości w ramce z danymi (4-23 jaja) zapożyczono od blisko spokrewnionego *V. dumerilii* i nie zostały zmierzone dla tego gatunku. Samica potrzebuje głębokiego, wilgotnego miejsca do złożenia jaj, np. skrzynki z wilgotną ziemią lub zagłębienia. Jest to założenie oparte na pokrewnych waranach leśnych, a nie obserwacja u tego gatunku.

INKUBACJA

Czas i temperatura inkubacji nie zostały udokumentowane dla *Varanus rudicollis*. Wartości w ramce z danymi (163-234 dni w 24-30 °C) zapożyczono od blisko spokrewnionego *V. dumerilii* i nie zostały sprawdzone u tego gatunku. Podobnie jak u innych waranów jaja wyjmuje się ostrożnie, bez obracania, i umieszcza w pojemniku z wilgotnym wermikulitem lub perlitem w stałej temperaturze. Licz się z długą inkubacją i pewnymi stratami.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Brak szczegółowych informacji o odchowie młodych. U pokrewnych waranów młode jako pierwszy pokarm dostają małe owady i są karmione prawie codziennie w ciepłym, wilgotnym terrarium z kryjówkami. Młode są stosunkowo delikatne, natomiast dorosłe zwierzęta są odporne, o ile temperatura i wilgotność są właściwe. Zaplanuj, że młode wyrosną na warany o długości około metra i że znajdzie się dla nich miejsce oraz pieniądze.

Zdrowie i częste błędy

Varanus rudicollis należy do najczęściej sprzedawanych waranów, a zdecydowana większość waranów w handlu to osobniki odłowione z natury lub pochodzące z farm, a tylko niewielka część to zwierzęta rozmnożone w hodowli. Jaka część właśnie tego gatunku pochodzi z hodowli, nie zostało udokumentowane, więc zakładaj, że zwierzę jest odłowione z natury, chyba że wykazano inaczej. Świeżo importowane zwierzęta są zwykle odwodnione i mają wiele pasożytów, dlatego trzeba je nawodnić, a weterynarz z doświadczeniem w leczeniu gadów powinien zbadać próbkę kału.

Typowe problemy wynikają z niewłaściwej temperatury i wilgotności:

- Zbyt niska wilgotność powietrza, która powoduje problemy z linieniem i resztki wylinki na palcach i ogonie.
- Zbyt niskie temperatury lub za mało UVB, co prowadzi do słabego apetytu i niedoboru wapnia z miękkimi szczękami i drżeniem.
- Otyłość, gdy zwierzę dostaje za dużo dużych ofiar i ma za mało miejsca do ruchu.

- Pasożyty i infekcje, zwłaszcza u zwierząt odłowionych z natury lub zestresowanych.
- Oparzenia od nieosłoniętych źródeł ciepła.

Udaj się do weterynarza, jeśli zwierzę traci na wadze, nie je przez kilka tygodni, ma obrzęki lub problemy z oddychaniem albo wydaje się osowiałe.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.